

הלכות הדף היומי

מסכת חגיגה

תוכן

- א. וחיישינן שמא באמבטי עיברה.....1
- ב. אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו.....2

דף טו.

א. וחיישינן שמא באמבטי עיברה

יש להסתפק¹ באשה שנתעברה באמבטי, אן על ידי הזרעה מלאכותית², האם מותרת לינשא כשהיא מעוברת ומניקה, או אסורא, כדין מעוברת חבירו ומנקת חבירו.

הזרעה מלאכותית ע"י שהרופא מזריק בשפופרת את זרע הבעל למעי האשה והיא מתעברת ויולדת. יש שחוששין שיש בזה איסור הוצאת זרע לבטלה, אולם למעשה אין לחוש³. ויש שאסרו כל עוד שיש תקוה שיוכלו להבנות בדרך כל הארץ⁴.

¹ ונראה להביא ראיה ממה שפירש"י בתולה שעברה מהו לכהן גדול, והיא אומרת שימצאו לה בתולים. ולפום פירושא קמא דרש"י נראה דהבעיא היא האי בתולה מתקף תקיפא ועבורי מעברה, זאת אומרת בתולה אני, מהו שתהא כשרה לכהן גדול. ויראה מדברי התוס' שם ובכתובות דף ו' ע"ב ד"ה רוב בקיאי, ובגדה דף ס"ד ע"ב ד"ה שאני שמואל, דתפסו האי פירושא קמא דרש"י. ולפי זה איפשיטא בעיין, דהרי פשיט בן זומא דשמואל לא שכיחא, וחיישינן באמבטי עיברה וכשרה לכהונה, ובתולה זו המעוברת באמבטי משיאין אותה לכ"ג ולא חיישינן למעוברת חבירו, דהא מוכרח דמשיאין אותה כי מעברה, דאי ילדה ודאי אזדו להו בתולים. וכן בדין, דכיון דגזרת חכמים היא, הא קי"ל דמלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן. אלא מיהו יש לדחות ראיה זו, דכיון דגזרת חכמים היא שמא הא דבן זומא מקמי הך גזרה הוי, אבל בתר דגזור רבנן דלא ישא מעוברת חבירו, אף דהא מילתא דלא שכיחא, כיון דאיכא סכנתא ולד, המירא סכנתא, ולא פלוג ואף נתעברה באמבטי לא תנשא. ברכי יוסף אבן העזר סימן יג ס"ק ט - י עיי"ש עוד

² בשו"ת מהר"י מינץ [סי' ה'] מתיר אך בנידון דידן לענין הזרעה מלאכותית יש להסתפק אם זה מילתא דלא שכיחא, ואינו דומה להא דנתעברה באמבטי. שו"ת הר צבי אבן העזר סימן ט. ועיין שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן סימן נג שפשיטא ליה לאסור עיי"ש. וכן בשו"ת ציץ אליעזר חלק ט סימן נא - קונ' רפואה במשפחה שער ד מסיק לאסור

³ בשו"ת מהרש"ם [ח"ג סי' רס"ח] שהרי עושה זה לשם תיקון ולא דרך השחתה, ויש לדון דאין בזה איסור, שו"ת הר צבי אבן העזר סימן דו

⁴ שו"ת ציץ אליעזר חלק ט סימן נא - קונ' רפואה במשפחה שער ד

תרומות והנצחות - בנק הדואר ח"ן 22887389 - ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חגיגה

כשמזריק בימי נדתה אינו עובר על איסור מצד נידה⁵, אך יש לחוש שהולד פגום כדן בן הנדה⁶. ולכן אין לעשות הפרייה מלאכותית בימי נדתה.

יש מסתפקים⁷ אם האב קיים בו מצות פרו ורבו. ויש שכתבו שודאי קיים והרי הוא בנו לכל דבר⁸.

דף טו:

ב. אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו

הרב שאינו הולך בדרך טובה⁹, אף על פי שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב¹⁰. שנאמר (מלאכי ב פסוק ז) **פי שפתי**

⁵ אמנם עיין בשו"ת ציץ אליעזר שם. שיש מקום להתיר גם סמוך לוסתה. וישנם שמתירים גם בימי ליבונה לאחר שתטבול ותצא מדין נדה דאורייתא. וקצתם של אחרונים מתירים לעשות זאת אפילו בימי נדותה.

⁶ בית שמואל [אבהע"ז א ס"ק יז] כתב דיש להביא ראיה מהגהת סמ"ק, והב"ח מביאו [ביו"ד סי' קצ"ה סוף סע' ה'] וז"ל, מצאתי בהגהת סמ"ק ישן מה"ר פרץ שכתב, אשה נדה יכולה לשכב אסדיני בעלה, ונוהרות מסדינים ששכב עליהן איש אחר פן תתעבר מש"ו של אחר. ואמאי אינה הוששת בנדותה מש"ו של בעלה ויהא הולד בן הנדה. והשיב, כיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפילו תתעבר מש"ו של אחר כי הלא בן סירא כשר היה, אלא דמש"ו של איש אחר קפדינן אהבחנה גזירה שמא ישא אחותו מאביו, עכ"ל. אולם לעומת זאת כתב בברכי יוסף [אהע"ז סי' א' סוף ס"ק י"ד] בשם קובץ ישן, דאין אשה יכולה לרחוץ ביום טבילתה במרחץ שרחץ בו בעלה, שמא תתעבר ויהיה הולד בן הנדה. ומדברי הקובץ משמע שפנימת בן הנדה אינו תלוי באיסור ביאה, ואעפ"י שאין כאן ביאת איסור, עם כל זה הולד פגום יהיה כי היצירה שלו היתה בימי טומאה. וידועים דברי הוזהר פרשת מצורע שהטומאה הרובצת על האשה בעת הזאת נמשכת על הולד שנוצר אז, וזה יוכל לגרום להולד שיהיה עו פנים, וגם הרכבת מידותיו יהיו נשחתות מאד, וגם אפשר שיהיה מצורע. ולכשתמצי לומר אין מחלוקת בדבר, ולענין פנימה גם הגהת סמ"ק מודה שהולד פגום, ומה שמתיר לשכב על סדין בעלה בימי נדתה הוא מכיון שהולד כשר ורק פגום, והחשש שמא תתעבר מהסדין הוא חשש רחוק ולא שכיח, לכן אין לחשוש. אבל לעשות מעשה הזריעה שזה שכיח שהיא תתעבר, בודאי אסור להרבות פגומים בישראל. וכעין זה כתב בדברי מלכיאל [ח"ד סי' ק"ז], וגם בתשו' מהרש"ם [ח"ג סי' רס"ח] לא התיר להזריק ש"ו של בעלה לתוך מעי אשתו אלא בזמן טהרתה. שו"ת הר צבי אבן העזר סימן ז

⁷ החלקת מחוקק [אהע"ז סי' א' ס"ק ח'] ובליקומי מהר"ל נמצא שבן סירא היה בנו של ירמיה שרחץ באמבטי וכו', עכ"ל. ובשאלת יעב"ץ [ח"ב סי' צ"ז] דלא קיים פו"ר בנתעברה באמבטי משום שהוא לא עשה כלום. אבל בהזרעה מלאכותית כיון דמוציא זרע לשם כך, וגם מה שהרופא עושה הזריקה יש לדון שהוא שלוחו של הבעל ושלוהו כמותו, אין מקום לומר שלא קיים פו"ר. שו"ת הר צבי אבן העזר סימן ד

⁸ וכן ס"ל להתשב"ץ [ח"ג סי' רס"ג] שאם נתעברה באמבטי דינו כבנו לכל דבר. וכן בתשובות שואל ומשיב [מהד"ג ח"ג סוף סי' קל"ב], דעתו שהנולד מעיבור שע"י אמבטי הוא בנו לכל דבר

⁹ רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ד הלכה א, שו"ע ונו"כ רמ"ח

¹⁰ ואע"ג דבמ' חילקו הא בגדול הא בקמץ (פירש רש"י גדול היודע לזוהר במעשיו יכול ללמוד תורה מפיו ובעין יעקב פירש בשם החידושים בע"א) ואם כן הוי ליה להרמב"ם וסייעתו לחלק בין גדול לקמץ וי"ל דסבירא ליה כמ"ש התוספות שם וז"ל והא דריש פרק בתרא דמ"ק דשמתוהו כו' איכא למימר דקטנים הוי דגרסי קמיה וחישי' דלמא ממשכי עכ"ל, אם כן חזינן דאף בימי הש"ס היו קטנים וכל שכן בזמן הזה שכולם נחשבים קטנים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חגיגה

כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו פי מלאך ה' צבאות הוא אמרו חכמים אם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו¹¹ מפיהו אם לאו אל יבקשו תורה מפיהו.

וכן אסור¹² ללמוד מכל מי שכופר באמונה, ואם לא מצא אחר ילמד ויזהר שלא יטעה אחריו, אלא רמזן מצא יאכל תוכו ויזרוק קלפתו הוא שאמרו ז"ל הט אונך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר אלא לדעתי.

ועיין מו"ק יז. שאי סני שומענייה – שנואה שמועתו – כלומר¹³ שיוצאים עליו כמה פעמים¹⁴ שמועות רעות, בכך שנוא¹⁵. או שמתעסק בספרי אפיקורוסין או שותה יין במינוי זמר של אומות העולם, או שחביריו מתביישין בגללו, שמורה הוראות שלא כתורה, ושם שמים מתחלל על ידו, עד שאומרים עליו שרא ליה מריה לפלני כלומר ימחול לו יוצרו על מעשיו הרעים¹⁶, מנדים אותו.

כמ"ש אם ראשונים בני אדם אנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר כו' ואם כן בזמן הזה אין חילוק, והנאון אמ"ו ז"ל תירץ דס"ל מדקאמר ר"ל ר"מ קרא אשכח כו' משמע ר"מ סבירא ליה הכי ואנן לא קי"ל כוותיה וכה"ג כתבו התוס' והרא"ש ושאר פוסקים בפרק קמא דחולין (דף י"א) גבי ר' מאיר לא אכיל בישראל כו' ע"ש והיינו דקאמרי התם בש"ס דקודשא ב"ה לא קאמר שמעתתא משמיה דר' מאיר הואיל וגמר שמעתתיה מפומיה דאחר ע"ש ש"ך שם ח

¹¹ עיין בשערי ישר בהקדמה שדייק "שאמר רבי יוחנן יבקשו תורה מפיהו, ולא אמר ילמדו ממנו, דבאמת הלומד מחבירו, אינו לומד מפי המלמד, אלא שומע ושוקל בפלס שכלו, והוא מבין הדבר, וזה אינו לומד מפי המלמד רק משכל של המלמד, ותורה מפה נחשבת אם מקבל הדברים כפי ששמע בלי בקורת, ועל ענין זה אמר רבי יוחנן שלקבל תורה מפה, אינו ראוי רק אם הרב דומה למלאך ה' צבאות. דקמן לומד תורה מפה, שאינו ראוי לבקר מה לקרב ומה לרחק, וגדול שיש בכוחו לבקר אינו לומד תורה מפה, וכמו כן ראוי לעורר לכל ההוגה בספרי אחרונים, שלא ילמדו תורה מפיהם, שלא לעשות יסוד מכל האמור בדבריהם טרם יבקרו היטב את דבריהם.

¹² מאירי בסוגיין

¹³ שו"ע חו"מ שם על פי פי"ר בסוגייתינו

¹⁴ מה שאין כן אם במקרה נשמע על אדם שעשה דבר שלא כהוגן ולא נתחזק עד עתה לזה אפילו שמע זה מהרבה אנשים אסור לסמוך על זה ולשנוא אותו, וכ"ש לדבר עליו לשון הרע ולבזותו. חפ"ז חיים לשון הרע – באר מים חיים כלל ז ס"ק ח

¹⁵ ואם נשמע עליו רק פעם אחת שעבר עבירה של ניאוף וכ"כ מאיסורין המפורסמין לכל, אף שהיה קלא דלא פסיק דהיינו יום ומחצה לעזו עליו כל העיר, וגם אין לו אויבים בעיר שנוכל לומר עליהם שהם הוציאו הקול [דאל"ה לא מתחשב קלא דלא פסיק וכהיא דיבמות כ"ה ע"א] צ"ע אם זה בכלל סני שומענייה שיהא מותר לבזותו עבור זה, או אפילו לקבל דבר זה ולהחליט בלב שהיא אמת, ואין ראייה מיבמות כ"ה הנ"ל דשם הוא מדרבנן בעלמא כמבואר בפוסקים. ולכאורה מדברי רש"י הנ"ל במגילה משמע שאין זה בכלל סני שומענייה דאל"ה לוקמיה אפילו בשמועה אחת רעה אך שהיא קלא דלא פסיק. חפ"ז חיים לשון הרע – באר מים חיים – הערות כלל ז הערה * הגה"ה. ואם

¹⁶ רש"י יומא פו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>